

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

אורות מאפל | עמ' ב
נקודה מעובדת מסעודת ר"ח שבט ע"ה

אמונה ובטחון (7) | עמ' ו
שיעור לבנות תיכון יעלת חן (חלק שני)

הערות בד"ה "לכה דודי" תרפ"ט | עמ' יז
קבלת פנים לחתן יהודה שי' הס

דבר יום ביומו - פרשת בא | עמ' יט

ניגון 386 | עמ' כג

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת בא תשע"ח

לקבלת השיעורים: itielgi@pnimi.org.il
לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

נקודה מעובדת מסעודת ר"ח שבט ע"ה אורות מאפל

הצד המואר והצד האפל בנפש האדם

תתיישן. לכן, תפקידו העיקרי של המינוח החדש – ולאור זאת יש לטבוע אותו ולבחון אותו – הוא לתת זריקת חשק וכח לעבודתו יתברך.

הקושי עם מושגי ספר התניא

את היצר הטוב והיצר הרע, במושגים השגורים ב"חז"ל, ניתן לצייר כשני טיפוסים נחמדים – מעין 'סוכני מכירות' מפתים – שכל אחד מהם מנסה למשוך מבחוץ את האדם לכיוונו שלו. ברגע שאדמו"ר הזקן המיר אותם בנפש האלקית והנפש הבהמית הוא נתן להם הרבה יותר ממשות, הפך את ה'תחרות' ביניהם למלחמה של ממש וגם צייר האדם כחי בפיצול אישיות מתמיד – חציו אדם וחציו בהמה.

יחד עם השימוש במושגים נפש אלקית ונפש בהמית אדמו"ר הזקן גם הגדיר-מחדש את מושגי הצדיק, הבינוני והרשע, לימד את האדם 'אל תהיה שוטה' ('זיי נישט קיין נאר') ו'אל תרמה את עצמך' והמיר את מחשבת האדם שהוא צדיק בהכרה-שאיפה של "הלואי בינוני". למנטליות של בן דורנו זרות ההגדרות החתוכות והתביעות הקשוחות, הוא פותח את ספר התניא ונעשה לו 'חשון בעינים', והוא פונה לאדמו"ר הזקן: איפה אתה חי ואיפה אנחנו נמצאים?! מה אתה רוצה מאתנו (וואס וילסטו פון אונז)?! רחמנות! מי יכול ליישם את מה שאתה כותב?! אנו הנשמות הנמוכות של דרא בתראה, הדור הנמוך של עקבתא דעקבתא דמשיחא, רחם עלינו!

לכן, עם כל מה שהאמת והדיוק של ספר התניא יוליכו אותנו עד ביאת משיח צדקנו – ועד

שינוי המינוח במהלך הדורות

אצל^א חסידים ידוע, בשם אדמו"ר האמצעי^ב, שמנהגו של היצר הרע הערמומי והמתוחכם ("דער קלוגינקער") 'להחליף שם' מתקופה לתקופה – "הוא יצר הרע, הוא מלאך המות, הוא שטן"^ג, ולאחר שהבריות למדו לזהותו כ'יצר הרע' הוא התחכם והחליף את שמו ל'נפש הבהמית' ובדורות הבאים גם ל'ישות' ול'הרגש עצמו' וכיו"ב. בכל דור יש לזהות מחדש את היצר הרע, כדי להלחם בו ולהנצל מטכסיסיו.

אכן, שינוי המינוח אינו רק טכסיס של היצר הרע שיש לעקוב אחריו, שהרי גם בן-זוגו, היצר הטוב, מחליף את שמו מפעם לפעם: מול היצר הרע עומד היצר הטוב ומול הנפש הבהמית עומדת הנפש האלקית. שינוי המונחים קשור למנטליות הכללית של בני הדור, שבתוך לבם מתחוללים המאבקים הנוגעים לעבודת ה'. המינוח הנכון המתאר את המתחולל בנפש צריך להיות מובן ומתיישב בדעתו של אדם, בהתאם לעולם המושגים בו הוא חי וחושב.

ועיקר העיקרים – תכלית הכל, בכל דור ודור, היא עבודת ה'. על עולם המונחים הישן, עם כל דיוקו ועוצמתו, חל 'חוק ההתיישנות'. המינוח החדש בא לרענן ולחדש את תפיסת נפש האדם ולדאוג שעבודתה את ה' לא תתקשה ולא

^א נרשם על ידי איטאל גלעד.

^ב ראה באורך ובפירוט יותר בסעודת ר"ח כסלו ס"ז.

^ג ב"ב טז, א.

אחר חומר אפל ואנרגיה אפלה ש'מתחבאים' מעבר לחומר והאנרגיה המוארים והגלויים (ואם כן, יש כאן השוואה בין האדם, "עולם קטן", לבין היקום כולו, "אדם גדול").

"אתה לך לפני הוי"

מהם, בעבודת ה', הצד המואר והצד האפל של הנפש? האור הוא המודעות לה' – הצד המואר של האדם מופיע בזמנים בהם הוא מודע לה' ואילו הצד האפל שלו בזמנים בהם אין הוא מודע לה'.¹ אם כן, אין כאן מדידה של האדם כצדיק או כרשע ואפילו לא התייחסות לשאלה אם הוא עושה כרגע מצוות או חלילה עבירות. יתכן 'צדיק' שעסוק במצוות כל היום, אבל אין עליו אור של אלקות – הוא אינו מודע לה', ומשום כך הוא חש ש"עולם כמנהגו נוהג"² ללא הרגשת השגחה פרטית, נדמה לו ש"כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה"³ (גם בקיום המצוות גופא) או שהוא בדכאון או יאוש (צדו השני של מטבע הגאווה).

לעומתו, למרבית הפלא, יתכן גם 'רשע' שמודע לה' גם בעת הנפילות שלו – מי שמקיים בעצמו "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך"⁴... בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע"⁵ כפירוש הרמב"ם: "ומה שאמר 'ביצר טוב וביצר רע', רוצה לומר

בכלל! – נדרשת גם עבודת מינוח-מחדש שתאפשר בדורנו עבודת ה' מתוך חשק ואמון. כך, כבר בלקוטי תורה הנמיך אדמו"ר הזקן את המחיצות שהעמיד בספר התניא בין הבינוני והצדיק, והרבי מליובאוויטש בדור האחרון הורה להמעיט את מינון חשבון הנפש והבקורת המקשים על העבודה בפועל ואף הסביר שבדור האחרון לכל אחד יש שייכות גם לעבודת הצדיקים.

הצד המואר והצד האפל

במנטליות של דורנו, המשתדלת להתרחק מאשמה ולהקטין את הקיטוב, מתאים לנסח את הדואליות שבנשמת האדם כשני צדדים של האישיות – הצד המואר והצד האפל.

המינוח של צד מואר וצד אפל מוכר לגמרי את פיצול האישיות – שוב לא מדבר על שתי נפשות שונות, ואפילו לא על שני יצרים, אלא על שני צדדים של אותה אישיות. לכל פרצוף יש שני צדדים – הפרופיל הימני והפרופיל השמאלי, פרופיל אחד מואר ופרופיל אחד חשוך.

כשאומרים יצר הרע – בעצם מאשימים את האדם שיש בו רוע; כשאומרים נפש הבהמית – מטיחים באדם שבעצם הוא, בחלקו, בהמה; אבל כאשר מדברים על צד אפל כבר אין שום האשמה, אלא ניתוח של האישיות בלבד – החשך אינו מצב קבוע ואין בזיהויו האשמה, אלא בסך הכל הזמנה לגילוי אור, "כי נפלתי קמתי, כי אשב בחשך הוי' אור לי"⁶.

המונחים הללו גם הכי מתאימים למושגים הרווחים היום: 'פרופיל' הוא כמעט שם-נרדף לזהותו של האדם בעידן האינטרנט, האמנות המודרנית מדגישה ומחדדת את משחקי האור והחשך-הצל, עד לציורי פנים המורכבים משני פרופילים – חשוך ומואר, שחור ולבן (והרי, ללא השחור אין לבן...) – וגם המדע מגשש באפלה

¹ את התנודות של אותה אישיות ממש בין המודעות המפוכחת לה' לבין חוסר המודעות המתעלם מה' (שהיא עומקו של מאמר חז"ל "אין אדם עובר עבירה אלא כן נכנס בו רוח שטות") ניתן לתאר בלשון הגמרא "עתים חלים עתים שוטה" (ר"ה כח, א ובכ"ד) – מצב נפשי בעייתי וחריג, שכנראה מתאר היטב את כל בני דורנו... (אלא שמתוך כך גופא "קלקלתנו היא תקנתנו" וניתן להתקדם למינוח המבואר בפנים).

² ע"ז נד, ב.

³ דברים ח, יז.

⁴ שם ו, ה.

⁵ ברכות פ"ט מ"ה.

⁶ מיכה ז, ח.

(לעומת טוב-רע) שייכים במובהק למוחין¹⁰, לנאורות של ההכרה והמודעות – הרי בעצם מדובר בשני סוגי אור¹¹, אור בכח ואור בפועל¹². במכת ברד נאמר "והחטה והכסמת לא נפו כי אפילת הנה"¹³. שם מתפרש שרש אפל במובן

להשיב אל לבו אהבת האל ולהאמין בו, ואפילו בשעת העברה והכעס והאף שכל זה הוא יצר רע, כמו שאמר 'בכל דרכיך דעהו' אפילו בדבר עברה¹⁴.

על חיים שמצליחים להאיר את כל האדם – הן את צדו החיובי והן את צדו השלילי – דרש אדמו"ר הזקן את הפסוק "אתהלך לפני הוי' בארצות החיים"¹⁵. התהלכות (בניגוד להליכה, מנקודת המוצא אל נקודת היעד) היא תהליך של "רצוא ושוב"¹⁶, התקרבות והתרחקות – יש מי שמתקרב ופניו אל היעד ומתרחק כאשר הוא מפנה אליו את גבו, אך דוד המלך אמר כי "אתהלך [תמיד, גם בהתקרבות וגם בהתרחקות] לפני הוי'", הפנים שלי מופנות אל ה' גם כאשר אני מתרחק. ממילא, אומר דוד, תמיד אני "בארצות החיים" (לשון רבים) – בחיים כאלה הצד המואר כובש עוד ועוד חלקים מהצד האפל, וארץ ישראל מתפשטת בכל הארצות והופכת גם אותן ל"ארצות החיים".

"אורות מאופל" – נפלאות הצד האפל

השימוש במונח "אפל" פותח פתח להעמקה בצד האפל של הנפש ולזיהוי הפוטנציאל הטמון בו:

ראשית, בעצם ההגדרה של חשך לעומת אור יש הזמנה להאיר את הצד האפל, כנ"ל – כל השלילה אינה רעה או בהמית, אלא בסך הכל טרם הוארה באור ה'. אדרבא, "כיתרון האור מן החשך"¹⁷ – האור מופיע דווקא על רקע החשך ומתוכו ("כברירתו של עולם – ברישא חשוכא והדר נהורא"¹⁸). יתר על כן, כאשר מדובר על תופעה של מוחין – והיחסים של אור-חשך

¹⁰ בכ"ד נתבאר כי ישנם שלשה סוגי חשיבה, ששייכים לשלשה דפוסי אישיות: טוב לעומת רע, אמת לעומת שקר ואור לעומת חשך (ראה באריכות, והשווה לאמור כאן, גם התוועדות פסח שני תש"ע). טוב לעומת רע שייך בעיקר למדות (או למוחין השייכים למדות), אמת לעומת שקר בעיקר למוחין דאמא (שהם כבר מוחין בעצם) ואור לעומת חשך למוחין דאבא (וראה גם לקמן הערה יח שמכת חשך היא כנגד החכמה).

¹¹ שעל כן במדות לגבורה שייך שם אלקים (שם החשך וההסתר, אלהים בגימטריא הטבע, לעומת שמות החסד והרחמים, א-ל והוי'), אך בדעת גם עטרא דחסדים וגם עטרא דגבורות – שרשי בית הלל ובית שמאי הנזכרים בהערה הבאה – הם שמות הוי' (ולמעלה מכך, בכתר – העל-מודע של הנפש, האפל למעליותא – יש מעלה בצד שמאל, עד שמבואר כי מנקב החטם הימני דאריך נמשכים חיים ומנקב החטם השמאלי נמשכים חיי החיים, השייכים למשיח), וד"ל.

¹² ידוע כי לשיטת בית שמאי "אזלינן בתר בכח" ולשיטת בית הלל "אזלינן בתר בפועל". ה"בכח" תמיד קודם ל"בפועל", שעל כן גם בית הלל "מקדימין דברי בית שמאי לדבריהן" (עירובין יג, ב) – בבחינת "ברישא חשוכא והדר נהורא". גם בתוך האמור בפנים, רק הדרישות ה'קשוחות' של ספר התניא – הנוטות, לכאורה, לדעת בית שמאי – מאפשרות בהמשך את ההמתקה וההקלה, כדעת בית הלל, וד"ל.

¹³ שמות ט, לב. מכת ברד חותמת את המכות בפרשת וארא (המכות שכנגד מדות הלב, ממלכות עד חסד) – עם האפלה הלא-ממומשת שלה – ומתוכה עוברים לשלש המכות בפרשת בא (המכות שכנגד המוחין, בינה-חכמה-כתר), שבכולן בולטת החשכה: במכת ארבה נאמר "ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ" (שם י, טו); במכת חשך, כשמה כן היא, חוזר החשך שלש פעמים ומגיע לשיאו

¹ ריש ספר המאמרים "אתהלך – לאזניא".

¹⁴ תהלים קטז, ט.

¹⁵ יחזקאל א, יד.

¹⁶ קהלת ב, יג.

¹⁷ שבת עז, ב (וראה לקמן הערה יז).

שיתקיים "אור עולם באוצר חיים, אורות מאפל אמר ויהי"^{כב}.

מאוחר (כינוי מתאים לצד האפל, ה"סטרא אחרא") – הצד האפל של הנפש אינו אלא צד בלתי מפותח שלה, צד שטרם צמח (מתאים למינוח המקובל היום – בעיקר אצל מי שחיים בעיקר בצד האפל של המודעות, אך מזכים אותנו במינוח החדש של צד מואר וצד אפל... – של אנשים 'חשוכים' ומפגרים, השרויים עדיין באפילת ימי הבינים, לעומת אנשים 'נאורים' ומתקדמים).

אכן, חז"ל דרשו "כי אפילות, פלאי פלאות נעשו להם שלא לקו"^{כג}. בצד האפל של הנפש טמונות פלאי פלאות. המאמץ להאיר את הצד האפל שבנפש, לחשוף את פלאי הפלאות של "אורות דתהו" הטמונים בו (עד לגילוי עצמות ה' ממש, בו נאמר "ישת חשך סתרו"^{כד}), מלווה בתפלת "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"^{כה} עד

באפלה – "ויהי חשך... וימש חשך... ויהי חשך אפלה" (שם י, כא-כב); ומכת בכורות מתרחשת "כחצת הלילה" (שם יא, ד), בשיא החשך. מתוך כל החשך הזה יוצאים עם ישראל ממצרים "בעצם היום הזה", "כיתרון האור מן החשך" ממש ("וגם ערב רב עלה אתם", חשך שמתהפך – מדור לדור, עד ביאת משיח – לאור).

^{כז} רש"י עפ"י תנחומא.

^{כח} תהלים יח, יב. כשם שמבואר בדא"ח כי היש הנברא משקף את היש האמתי, כך יש ממד בו דווקא הצד האפל – הבלתי-מודע לה' – הוא המשקף את עצמות ה'. המודעות העצמית והתחושה העצמית של אדם אינם מצב בריא (מי שבריא אינו חש את גופו באופן טבעי, כל חולי מתחיל ב'מיחוש' בו האדם "חש בראשו" וכיו"ב) – והצד האפל אינו מודע לה' ממש כפי שה' עצמו אינו מודע לעצמו בצורה שלילית וחריגה (אכן, השאיפה היא להפוך את המודעות האלקית של הצד המואר – דווקא מכח שילובה עם העדר-המודעות של הצד האפל – למודעות טבעית וממילאית, ולכן גם הצד המואר נקרא כך בלשון ממילאית, על דרך "גלוי וידוע" האמור בה', וד"ל).

^{כב} לשון פיוט הנאמר – לפי הנוסחים השונים – בר"ה,

יום כיפור וסוכות.

^{כג} תהלים קיט, יח.

י"ז טבת ע"ח - כפר חב"ד אמונה ובטחון (7)

שיעור לבנות תיכון יעלת חן (חלק שני)

"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" – 325 =
25 פעמים אחד, והוא המשולש של כה, וכן
האות ע במספר קדמי – "עין בעין יראו", "ע"ד
"אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלהים אין עוד
מלבדו". באמונה "אין עוד מלבדו" יש ד תבות
ו-טז אותיות – גם בדילוג תבות וגם בדילוג
אותיות כל דילוג בפני עצמו הוא כפולה של
אחד, הכל אחד, ודוק.].

כאשר מאמין באמונה שלימה וכאלו רואה
בראיה חושיית איך שאך ורק אלופו של עולם
[האות אלף מלשון "אלופו של עולם" – כמו
שהזכרנו קודם את "אלופו של עולם" ו"צדיקו
של עולם". ככה הרבי הסביר את סוד הגאולה,
שצריך להחדיר א בתוך ה-גולה – הגולה היא
חומר הגלם, לא צריך לבטל אותו, אבל צריך
להחדיר בו א. הרבי הסביר שלש רמות של אלף,
אבל הכי פשוט הוא ההסבר של "אלופו של
עולם" – להרגיש השגחה בכל דבר. מהי האמונה
כאן? שאני כל כך מאמין בה, ורק רואה השגחה
פרטית על כל צעד ושעל בחיים, עד שמרגיש
וכאילו רואה שיש רק ה' במציאות ו"אין עוד
מלבדו" נצב בכל אתר ואתר [אתר ר"ת
אמונה-תענוג-רצון, שלשת הראשים שבכתר,
אבל הכל מתחיל מה-א, מהאמונה. לכן אמונה
מתחילה ב-א, להתעצם עם ה-א.].

"ארור... ואמר כל העם אמן"

והנה פלא, חז"ל אומרים שאם ה' היה בורא את
העולם ב-א ולא ב-ב ה-א היתה מתפרשת
"ארור". מה הפשט? שוב, חז"ל נותנים טעם
לכך שה' לא ברא את עולם ב-א, אלא רק פתח

א-ב.

ביאור^א בענין "באתי לגני" אות ח – והקשר
שלה לאמונה ובטחון – נדפס בפני עצמו.

ג. אמונה ובטחון – הכח להמשיך ארוך
לברוך

אחרי ההקדמה הנ"ל נפתח את הספר במקום
אליו הגענו, בעמ' נז בפסקה למטה. אמונה
ובטחון הן האלף-בית שלנו – אמונה מתחילה
ב-א ובטחון ב-ב. נסביר כאן את משמעות
אמונה ב-א ובטחון ב-ב, נתחיל מאמונה:

אמונה – "אין עוד מלבדו"

וזהו שתחלת אמונה א, בחינת "אין עוד
מלבדו"^ב [בהמשך נראה שהאותיות א-ב-ג
רומזות לשלשה פסוקים/מאמרים יסודיים,
שאחד מתחיל א, השני ב והשלישי ג. ה-א של
ההתבוננות ותיקון התודעה שלנו היא "אין עוד
מלבדו". איך מתאים לאמונה כפי שהסברנו עד
כה? עד עכשיו הסברנו באריכות שאמונה היא
כח לפנות את התודעה מכל דבר אחר חוץ מה,
שיש רק ה' – לכן מאד מתאים ל"אין עוד
מלבדו". אמונה היא "אין עוד מלבדו", כולל אין
מחשבות אחרות חוץ ממחשבת ה'. אמונה ו"אין
עוד מלבדו" משלימים לכפולה של אחד
(אמונה היא בחינת אחד; אמונה = אלהינו –

^א נרשם על ידי איחיל גלעדי. לא מוגה.

^ב דברים ד, לה.

משא"כ בברכה עצמה, שהיא בחינת אורות מועטים וכלים רחבים של עולם התיקון. ענית אמן היא כח המנצח בפועל – "גבורים יורדין ומנצחין" – כח אדיר של עולם התהו. **יוסי נהוראי = משיח³, רבי יוסי רבי נהוראי = הר גרזים הר עיבל!** איפה יש עוד בתורה "אמן ואמן", שגם קשור לקללה ולא לברכה? בפרשת סוטה, בה האשה אומרת "אמן ואמן" על הקללה. רואים שיש איזה קשר בין אמן להיפך-הברכה – למה?

נשים לב: אמרנו קודם שיש משהו באות ר שקשור לאמונה. מה מיוחד במלה ארור? מאד דומה למלה אחרת, מלה הכי טובה – אור (שייך ל"צד המואר" שבנפש) – "וירא אלהים את האור כי טוב [הכי טוב]". בארור יש שתי אותיות ר, השרש של ארור הוא ארר (ואילו השרש של אור הוא אור). [מאמר מוסגר: כדאי לרכוש לתיכון הרבה ספר השרשים לרד"ק, שלכל בת יהיה הספר הזה, צריך ללמוד אותו הרבה]. יש פה שני שרשים קשורים מאד – אור ו-ארר. השער המשותף לשני השרשים הוא אר. בארר ה-ר כפולה. אלה שני שרשים כמעט זהים. מה יש בארור הזה שאחרת מאור? ה-ר נכפלת, יותר מדי ... (נשמע ר...ע⁷), יותר מדי אמונה שלא באה

בה את עשרת הדברות, כאשר נתן לנו תורה – "אנכי הוי' אלהיך". עד אז ה' לא ברא את העולם ב-א אלא ב-ב – וכך הוא בורא את העולם בכל רגע מחדש – כי ב היא לשון ברכה בעוד א היא לשון ארור. איפה ההופעה הכי מרוכזת בתורה של לשון "ארור"? בפרשת כי תבוא ה' אומר שכאשר נעבור את הירדן עלינו ללכת לשכם (התחנה הראשונה של אברהם, ראש כל המאמינים, בארץ) בין גרזים ועיבל ושם לזכות ברית עם ה', ושם יש יא ארורין (ארור = יא פעמים הבל) מפורשים בתורה (בסוד "מלט אי נקי ונמלט כבר כפיך [בר לשון ברכה, כמו בר של בראשית, 'בר כפיך' היינו 'ברך פיך']", כמבואר במ"א). ששה שבטים עומדים על הר גרזים, והכהנים והלוים פונים לשם לומר "ברוך", ואחר כך פונים להר עיבל, עליו עומדים עוד ששה שבטים, ואומרים "ארור". המיוחד הוא שבתורה כתוב רק צד ה"ארור" ("צד האפל" של עם ישראל, בחינת הר עיבל עם השבטים העומדים עליו – אותיות אפל ואותיות עיבל מתחלפות, ודוק. על הר עיבל דווקא נבנה מזבח לה', והוא יותר גבוה מהר גרזים, אך ללא צמחיה, בחינת "ארור". אפל ע"ה = עיבל, וביחד, אפל עיבל = "אין עוד מלבדו"), וכל פעם הפסוק אומר "ארור... ואמר כל העם אמן".

על כך נסובים המשפטים הבאים כאן:

א זו היא גם בסוד "ארור... ואמר כל העם אמן" (שעל כן בתורה נכתב צד ה"ארור" דוקא [ה"ברוך" לא מקביל ל"אמן", ולכן לא נכתב בתורה. יש משהו ב"אמן" – קבלת הדבר מתוך אמונה – שמתאים ל"ארור" יותר מאשר ל"ברוך" (מכאן גם נבין לעומק את מאמר חז"ל "רבי יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך אמר ליה רבי נהוראי השמים [לשון שבועה, אורות-התפעלות דתהו] כן הוא תדע שהרי גולירין [חלשים, רש"י] יורדין ומתגרין במלחמה וגבורים יורדין ומנצחין" – בענית אמן על ברכה יש עצמה של אורות דתהו, בחינת "ארור", כלומר הפיכת ארור והתכללותו בברוך,

³ יוסי נהוראי – י אותיות, משולש ד, בדרך זו:

י	ו	ס	י
	ה	ו	
		א	
			י

פנות המשולש הן שלש היודין שבשני השמות – יי. שאר האותיות = חשך, ההופך לאור גדול ("העם ההלכים בחשך ראו אור גדול"), סוד יוסי (יוסף) – "סוף הוי' לי בן אחר" (נהוראי, פעולת משיח צדקנו.

⁷ בששת ימי בראשית, עד לסיום הטוב, "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד...", אין את המלה "רע" (יש שבע פעמים "טוב"). רק בפסוק שלפני הסוף, "ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ..." יש

הבל הבלים...", בלי "אלץ איז גאט". איך אנחנו מסבירים אמונה? לפנות את התודעה, אין כלום. אבל אם יש יותר מדי פניו – שבאמת נשאר 'אין כלום' – הופך להיות בתודעת האדם איזה תהו ובהו, פוסטקייט באידיש, ריקנות. דווקא שם, במצב התוהו הזה, ב"חלל הפנוי", שורר היפך-הברכה. והוא סוד "יהי מארת [חסר כתיב]" הנאמר ביום רביעי של מעשה בראשית, לשון מארה, היפך-הברכה (מה שצד האפל של הנפש הוא מואר-מואר, הלעומת-זה של שני מאורות גדולים יחד, ע"ד סגי נהור)⁷. נסביר תיכף יותר טוב. עוד פעם, ה-א עלולה להפוך לארור, אם היא לא מתקבלת ועוברת דרך ה-ב של בראשית. שוב, בתורה כתוב צד ה"ארור", אף שאמרו גם "ברוך", כי ארור קשור לאמן וגם לאמונה. [וד"ל],

מטרת ה"ארור" – פינוי הטומאה מארץ כנען

מה היתה הכוונה כשאמרו "ארור"? להמשיך קללות למציאות? לעשות רע? לא מתאים לנו. כעת כורתים ברית עם ה', מה הקשר לכל כך הרבה "ארור"? מה עושה ה"ארור" הזה? הכל חוזר למה שאמרנו בהתחלה, שאמונה היא כח לפנות את התודעה ממחשבות זרות. מה באמת ה"ארור" רוצה לעשות? מה הכח שלו? אם אני אומר "ארור" מי שיעשה כך וכך, "ואמר כל העם

לידי בטחון ("רצוא" בלי "שוב", כמו חטא נדב ואביהוא) – אמונה מאד עצמתית אך בלי אחיזה במציאות (רק "גאט איז אלץ", "סאיז דאך אלץ

רע, וכן רעה, בראשי תבות. והנה, מ"בראשית", שלש התבות האלו, "רומש על הארץ", הן תבות ה: 406, 407, 408 בתורה, בממוצע 407 = ארור! יש כאן תופעה מיוחדת (החזרות רק בפסוקים האחרונים של התורה – "...לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו. ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול...") – ג"פ "ולכל" (בדילוג שוה) בגימטריא אלהים, סוד ג מוחין דקטנות, כמבואר בכתבי האריז"ל: "ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ". נמצא ש"ולכל רומש על הארץ" כנגד מוח הדעת דקטנות, מקום "עץ הדעת טוב ורע", כאשר הרע (סוד "עמק רע" בספר יצירה) הוא העטרא דגבורות דדעת דקטנות, ושם אחיזת הארור. והנה, תבת ארור מוצפנת כאן בדילוג של 7-11-7 למפרע: "ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ". סוד הדילוג 7-11-7 הוא ספירת ימי נדה וזבה (7-נדה-11 זבה = 91, 7 פעמים 13, משולש 13, אמן, סוד ארור, כמבואר בפנים), רמז לקללת האשה (סוד "אין ברעה למטה מנגע"). דילוג ארור מקיף 26, הוי', אותיות. חוץ מאותיות ארור (407 = 11 פעמים 37), שאר האותיות = 1258 = טוב טוב פעמים 37. כל הפסוק עד כאן (26 אותיות ועוד 11 אותיות – 37, הבל, אותיות): "ולכל חית הארץ [11 אותיות] ולכל עוף השמים [12 אותיות] ולכל רומש על הארץ [14 אותיות. 11 12 14 ... – סדרת המשולשים פלוס 11, הכל סוד 11 ארורים, 11 פעמים 37 = ארור" = 2465 = טוב פעמים 145 (מספר ההשראה ה-9).

והנה, כשם שתבת "על" ("רומש על הארץ") היא תבת הארור בתורה, כך תבת "רביעי", החתומת את יום רביעי של מעשה בראשית (הפותח "יהי מארת", לשון מארה), היא תבת הברוך בתורה. "על" = י ברבוע, ממוצע "רביעי" "על" = יד ברבוע. עם שתי התבות המקיפות את "רביעי", "יום רביעי. ויאמר" (ר"ת ריו) יחד עם "רומש על הארץ" (ר"ת רעה) = 1547 = 7 פעמים 13 פעמים 17, טוב.

⁷ יש שלש "יהי" במעשה בראשית – ג"פ "יהי" = בטחון: "יהי אור" "יהי רקיע" "יהי מארת" = "שויתי הוי' לנגדי תמיד". מ"ארור", דרך "רקיע", נעשה "מארת". יש עוד "יהי" אחד בתורה לשון התהוות דבר חדש: "יהי לתנין", שייך ל"ויברא אלהים את התנינים הגדלים" של יום חמישי של מעשה בראשית, והוא רמז לפרעה מלך מצרים, "התנינים הגדול הרבץ בתוך יאריו [לשון אור ומארת]". הערך הממוצע של "ארור" "רקיע" "מארת" "לתנין" הוא טוב פעמים הוי', הכל חוזר ל"ארור" כי טוב" לגנוזו לצדיקים לע"ל, וד"ל.

"ארור" היינו לפנות את השטח – החל מהמחשבה – ממה שהיה כאן בארץ. היתה כאן תרבות כנען, כל התועבות אשר שנה ה'. כלומר, כל האויר שהיה כאן – "אוירא דארץ ישראל מחכים", בטול שיוורד עד לבטחון, מראשית קו הימין לסופו – היה מלא טומאה. לכן הדבר הראשון שצריך לעשות הוא ללכת למקום בין גרזים ועיבל, לומר **יא** פעמים "ארור" וכולם צועקים "אמן", ובכך לפעול – כמו שפועל כח האמונה – את פיניו הטומאה, את סוד הצמצום. אחר כך הברוך (ה-ב של ברוך שלאחר ה-א של ארור) הוא סוד המשכת הקו (ומה ש"פותחים בברכה" – קודם פנו להר גרזים ופתחו ב"ברוך" – היינו משום ששרש הקו הוא לפני הצמצום, בתפארת הנעלם, שמשום כך הברכות נעלמות ולא כתובות בתורה). נקרא זאת בפנים:

שעל ידי העברת בני ישראל בברית הערבית [לשון נופל על לשון] – עוברים בברית הערבית. סימן השנה הוא תהא שנת ערבים-חברים – "כל ישראל ערבים" ו"כל ישראל חברים". כמו שדייקנו, קודם ערבים ואז חברים – את הערבית קבלו בין גרזים לעיבל. הערבית כל כך חזקה שפועלת גם על המחשבה. הערבית היא בדרך כלל רק על הנגלות, הדבור והמעשה, אבל בנסתרות אין ערבית – כאן ברית ערבית כל כך חזקה שפועלת גם על המחשבה, מטהרת את האויר, כמו הרבה תורות של הרבי הקודם על טהרת האויר על ידי אותיות התורה. כאן כתוב שעם אמונה מטהרים את האויר. אור-אויר-ארור – הכל קשור. [וקבלתה באמונה שלמה, פיננו את אוירת ארץ ישראל ממחשבות כנען [שנמצאות באויר. גם היום, בדור שלנו, יש עדיין באויר את המחשבות הלא טהורות. לא נצליח ליישב את הארץ בלי לפנות את המחשבות – לטהר את האויר.],

אמן" – מה הפעולה של האמירה? לבטל את אותו הדבר. המטרה של ה"ארור" היא שהדבר הזה לא יהיה ח"ו בתוכנו – שאצל יהודים התופעה הזו לא תופיע אף פעם. החל מתחום המחשבה, שאף אחד לא יעז להתקרב לענין – לא יחשוב עליו, לא ידבר עליו ולא יעשה אותו. המטרה היא לפנות את המחשבה-דבור-מעשה, סוד אד"ם – כפי שמבואר בסוף הפרק ב"באתי לגני" השנה. יש שני דברים בפרק שהם מחשבה-דבור-מעשה. בהתחלה הוא מדבר על ציור האות ה – למעלה מחשבה, קו ימין דבור והנקודה משמאל מעשה. בסוף הוא אומר שזהו סוד המלה אדם – א היא מחשבה, דם ר"ת דבור-מעשה. אם המחדו"מ הם בקדושה זהו אדם דקדושה, "אתם קרוים אדם", ואם המחדו"מ הם בקליפה זהו גם אדם – אדם בליעל. כל מלחמת היצרים היא בין אדם לאדם, שתי בחינות אדם (סוד "שפך דם האדם באדם דמו ישפך" וכן "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו").

¹ "שפך דם האדם באדם דמו ישפך" עת אשר שלט האדם באדם לרע לו" = 2744 = 14 בחזקת 3 (= חלק המילוי של כב אותיות האלף-בית). יש כאן 13 תבות ו-41 אותיות – שני מספרי השראה. בתבות, פנות צורת השראה עם הנקודה האמצעית – שפך דמו עת שלט לו = 1295 = 35 פעמים 37 (יחידה). שאר התבות = 1449 = 63 פעמים 23 (חיה) = 7 פעמים אור. ממוצע שני המכפילים, 35 = 63, 49 = 7 ברבוע. הר"ת = 763 = 7 פעמים 109, הס"ת = 931 = 7 ברבוע פעמים 19, האמ"ת = 1050 = 7 פעמים 150 (הרוא"ת = 1813 = 7 ברבוע פעמים 37, יחידה), הכל כפולות של 7. בכל פסוק כתוב "האדם באדם" = 97 = מהיטבאל, יחוד מה בן – "בן אדם" (כך פונה ה' ליחזקאל הנביא – יחזקאל = אדם במספר קדמי). חוץ מפעמיים "האדם באדם" השאר = 2550, יהלום = 50 "האדם" = "דמו" ("שפך" = 400 = 8 פעמים 50, "לרע" = 300 = 6 פעמים 50).

החידוש כאן הוא ששרש הבטחון הוא דווקא בדרגה העליונה של האמונה. באמונה הרגילה ה-א יכולה להפוך להיות ארור במובן שלילי, לכן ה' לא ברא את עולם ב-א. אבל ה-א של האמונה העליונה, ה-א של "אנכי הוי' אלהיך" של מתן תורה – כפי שמוסבר בחסידות – מכריחה את ה-א שלמטה ממנה להכנס ל-ב של הבטחון והברכה. זהו עיקר החידוש של הפסקה של היום, ומתחילים להסביר זאת כאן בהערה יב:

"אין עוד מלבדו" – מקור לאי-אכפתיות

(שמאפשרת רע)

ועיין בפלח הרמון בראשית ד"ה ואשה אחת וגו' אות ז (סב, א), ומבואר שם שאם היה נברא העולם ב-א היה קיום נצחי לרע ח"ו [ב-א יש משהו נצחי, משהו בלתי-משתנה ששום דבר לא משנה אותו. למה אם אני אומר ש"אין עוד מלבדו" ומסלק כל דבר אחר, אני עלול להנציח את מציאות הרע? משהו עמוק שמוסבר בחסידות: אם יש א במובן של שויון – אפילו שויון אלקי, "שויתי הוי' לנגדי תמיד", ושום דבר אחר לא קיים – גם לא מענין אותי שום דבר אחר. כל מה שיש יכול להשאר כי הוא גארנישט, שום דבר. מתוך ראש כזה גם הרע במציאות יונצח, מלשון קיום נצחי. לא יהיה כח להלחם נגד הרע, כי מהו רע? ! מה מענין אותי בכלל טוב ורע? ! כל המציאות לא מענינת אותי, יש רק ה' ! עוד פעם: מכך שיש רק אמונה, רק ה', "אין עוד מלבדו", יכול להתסעף שאני לא 'שם' על כלום, כולל הרע – אפילו דברים טובים הם גארנישט, וכ"ש דברים לא טובים ודאי בטלים ומבוטלים כעפרא דארעא. אז לא אעשה שום מאמץ לבטל את המציאות של הרע, כי היא אינה מציאות בעיני. לכן הוא אומר שאם ה' היה בורא את העולם ב-א הוא היה נותן קיום נצחי למציאות הרע, ח"ו].

ובסוד "כל הארץ של הקב"ה, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו" [הכל תלוי באויר]. ור"ל [הכוונה לענינו ש"ברצונו נתנה להם" היינו שגם במחשבות הזרות יש ניצוץ אלקות. עבודת הבינוני היא לבטל את המחשבות הזרות, כמו "ארור", עד שיקויים "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ". אבל יש גם עבודת צדיק, כמו שמלמד הבעל שם טוב, שבכל מחשבה זרה יש ניצוץ אלוקי שמתחנן שאקבל אותו ואעלה אותו לשרשו בקדושה, שלא אדחה אותו, שאם אדחה אותו אהרוג אותו. אצל הבינוני כתוב "הבא להרגך השכם להרגו" – הוא מתחנן שאעלה אותו, אבל הוא בא להרוג אותי ולכן צריך לדחות אותו ולהסיח דעת. עם זאת, צריך לדעת שיש גם בו ניצוץ, הכל מכוון מהקב"ה – זו המשמעות של "ברצונו נתנה להם". אבל כעת הגיע הזמן שה' רוצה שנכנס לארץ ונפנה את המחשבות האלה, ונמשיך בארצנו הקדושה רק מחשבות טהורות – וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". נפרש שתוך כדי "נטלה מהם" הוא מוציא משם את ניצוצות הקדושה].

עד כאן דברנו על ה-א של האמונה.

שרש הבטחון באמונה העליונה

יש פה הערה מאד חשובה. בפסקה הזו עיקר הווארט הוא מה שלמדנו עד כה, שגם באמונה שלקראת בטחון יש שתי רמות. באותיות של קבלה וחסידות, יש את האמונה של רדל"א – הראש העליון שבכתר – ויש בתוכו את "חביון עז העצמות", ממש ה' עצמו. יש הבדל בין האמונה לכשעצמה, כלבוש של "חביון עז העצמות", לבין מה ששרש האמונה שלנו – ההתקשרות שלנו בעצמות ה', עצמות גם לשון עצמה – הוא בחביון עז העצמות ממש.

"המאמין דבר זה [של העמדת מלך משיח שיהא בציון לאבן בחן] לא ימהרנה לא יאמר אם אמת הוא ימהר לבוא", כלומר שלא יתלה את אמתת הנבואה במהירותה לבוא, לא שלא יחכה לנבואה לבוא היום; "לא יחיש וימהר לראות זאת הנבואה אבל על כל פנים יראה אותה ואם לא תהיה כל כך בקרוב לא תרחק". ורמז נאה: "המאמין לא יחיש" = שרה – "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה", אל תחיש ואל תחשוש, תסמוך על שיקול דעתה, על רוח הקדש שלה).

מה רואים כאן? ש"המאמין לא יחיש" (לגריעותא, לפי הקריאה השטחית של הפסוק, לא אליבא דאמת כנ"ל) לא עושה שום דבר, לא פועל לבטל את הרע, ולכן הרע יכול להתקיים לנצח. לכן ה' לא ברא את העולם באות א.], שללא מדת הבטחון [בפועל ממש, נאו.], מקור המשכת הברכה לעולם בפועל ממש אין כל דחף להחשת ה"קץ שם לחשך" עיי"ש [כדאי להסתכל שם בפנים]. וד"ל.

ה-א ד"אנכי" מכריחה את ה-א של "כחשכה

כאורה" להתלבש ב-ב ד"בראשית"

ועוד מבואר שם שניש עוד א, חוץ מה-א בה ה' לא רצה לברוא את העולם, והיא ה-א דאנכי דמתן תורה שרשה באמיתת העצמות שלמעלה מעלה מה-א דבחינת "כחשיכה כאורה" [אמרנו ש-אורר כמו אור, רק עם יותר מדי ר – כפל ה-ר. אור הוא טוב, אבל מה הבעיה עם אור? גם אור, הדבר הכי טוב, "וירא אלהים את האור כי טוב" – מה החסרון שלו? שאינו עצם, לא עצמות. הרבי תמיד מבחין בין עצם לבין גילויים – אור הוא גילוי, הכל טוב ויפה, אבל הוא לא עצם. אמונה בגילוי של האור היא בדרגת "כחשיכה כאורה" – פסוק מאד חשוב. כלומר, "כחשיכה כאורה" היינו שויון – "המאמין לא יחיש". מצד אחד "כחשיכה כאורה" הוא שבח לה, שהכל שוה אצלו, ומצד שני המנטליות הזו עלולה להזיק. אצל ה' הכוונה שגם בחשך הוא

"המאמין לא יחיש" – אמונה-נטולת-בטחון

וי"ל [תוספת על מה שהוא אומר:] שהוא בסוד "המאמין לא יחיש" [למי שמאמין שיהיה טוב – לא שעששו יהיה טוב הנראה והנגלה, אלא שפעם יהיה טוב, ה' טוב ואני סומך עליו – אין כל לחץ, יש לו את כל הזמן שבעולם, כי בעצם הוא למעלה מהזמן. לא צריך למהר ולזרוז שום תהליך. לפי זה, מה שאומרים "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח... אחכה לו בכל יום שיבוא [היום]] אינו "המאמין לא יחיש".

עוד מעט הילולת הרמב"ם, יום ראשון, צריך לומר משהו לכבודו: יש לרמב"ם יג עיקרי אמונה, שהכי נוגע בדור שלנו (שהוא הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, כמו שאמר הרבי) הוא עיקר האמונה בביאת המשיח. הרמב"ם לא מתכוון רק לאמונה בביאת המשיח אלא לבטחון, שיבוא כל יום ("היום", כפי שאמר משיח עצמו לרבי יהושע בן לוי). אם יש רק אמונה אפשר לומר, כמו שאיזה רב אמר פעם, שמשיח יכול לבוא גם עוד אלפיים שנה, לא אכפת לי, שיבוא מתי שהוא רוצה, מתי שה' ירצה. אז הוא לא מחכה לו בכל יום שיבוא באותו יום, הוא לא דרוך ש"הנה הוא בא". "המאמין לא יחיש" לא ממהר את התהליך – הכל "קמעא קמעא". בעצם, גם אלו שאומרים "קמעא קמעא" לא מתכוונים כמו אותו רב, הם מתכוונים לעוד עשרים-שלושים שנה, לא לעוד אלפיים שנה. יש מדרגות, יש חוגגים שבעים שנה למדינה ואומרים שיקח עוד שבעים שנה. לא כן החב"דניקים, הם אומרים 'נאו' ("היום"). אך יש מישוהו שלא מאמין בכלל (מצד הנפש הבהמית שבו – לכל אחד יש נפש הבהמית וגם עמלק קטן בפנים, עמלק בגימטריא ספק כידוע), אבל לא יכול לומר שלא מאמין במשיח, חייב להאמין, אז הוא אומר שיתכן שיבוא בעוד אלפיים שנה, ויש לו פסוק על מה להסתמך – "המאמין לא יחיש" (אך ראה רש"י ורד"ק מה הפירוש האמתי של "המאמין לא יחיש":

החידוש של מתן תורה, בזכות – "לפום צערא אגרא" – המילדות העבריות והשעבוד במצרים, עבודת פרך].

והיינו שאמיתת מקור האמונה בישראל היא מעצמותו יתברך ממש [כל מה שדברנו על כח האמונה לפנות – זו האמונה השניה, אבל האמונה הראשונה, של העצמות, היא אדרבא, כח שממשיך למטה, כח שמכריח את האמונה להתממש כבטחון. כן דברנו קצת בענין בשיעורים הקודמים – האמונה חייבת להגיע לבטחון. אבל אם האמונה לא מגיעה לבטחון, "המאמין לא יחיש" (לפי הפירוש השטחי כנ"ל), הסיבה היא שאין את ה-א המקורית.], אמיתת סוד מל תחיה [שתיכף נראה בפנים. יש "טל אורות", "טל ברכה" ו"טל תחיה" – מקור "טל תחיה" הוא ב-א העליונה. וכמו שיתבאר בפנים.

"מלא ברכת הוי"

נמשיך לקרוא בפנים, לקראת בטחון:
משא"כ תחלת בטחון היא ב של ברכה (וכנ"ל שעיקר שרש בטח הוא טח [לשון טיחה-דבקות, כמו שלמדנו. "וטח את הבית", בית לשון פנים, כמו שדברנו על פנימיות, "פנים בפנים" – וה-ב היא ע"ד תוספת ברכה וד"ל], [בפרשת "וזאת הברכה", כאשר משה מברך את כל השבטים, כתוב:] "נפתלי שבע רצון ומלא ברכת הוי" [מכאן רואים שברכה היא גם מילוי. [כאשר "שבע רצון" דוקא וד"ל] הוא לא בריצה, להשיג, אלא "שבע רצון" – כמו בשבת, ש"כל מלאכתך עשויה", ולכן דווקא היא מקור הברכה.]. ב זו היא בחינת "בשבילי נברא העולם" כמבואר במקום אחר",

רואה, שהחשך לא מחשיך, אבל יש בפסוק הזה גם שויון – שויון של אמונה, במדרגה הנמוכה של האמונה, ממנה יכול לצאת באמת "ארור", קליפות, והיא מחיה ומקימת את הרע. שממנה באה היניקה לבחינת "ארור", אלא אדרבה, מה-א דעצמותו יתברך ממש בא ההכרח להלביש את ה-א הנ"ל ב-ב של בראשית מלשון ברכה [ה-א הראשונה מכריחה את ה-א השניה להמשיך לתוך ה-ב, מקור הברכה.

מישהי זוכרת איפה עוד כתוב בחסידות שיש שתי א (שהיא המקור של אמונה)? דברנו קודם שיש כב אותיות האלף-בית, אבל יש ככוונות השופר וגם ככוונות המקוה של הבעל שם טוב – עוד משהו שכדאי ללמוד, קצת, בתוך סידור עם דא"ח של אדמו"ר הזקן, שתי הכוונות האלה שהן אולי שני המאמרים הכי חשובים בסידור – הסבר שלמעלה מהאות א באלף-בית יש עוד א, שיחסית היא כמו האות ה-23 שלפני כב האותיות. היחס בין ה-א המקורית לאותיות א-ב-ג הוא כמו הביטוי שיש "אחד המנוי" ויש "חד ולא בחשבון". א היא אחד – יש "אחד המנוי", שאחריו באים 2-3-4, אבל יש "חד ולא בחשבון", אחד שאינו בחשבון של 1-2-3. יש שתי א, שתי מדרגות אמונה, שני אחד. ה"חד ולא בחשבון" הוא המדרגה ה-יא לגבי הספירות. לכן הרבי כל כך אהב את המספר יא, כמו ששבת הוא חדש ה-יא, והוא נעשה רבי ביום ה-יא של שבט, גם בשנת ה-יא, תשי"א – שלשה יא. גם היום ההולדת של הרבי הוא ב-יא (ניסן). הרבי מאד אהב יא כי זו מדרגת "חד ולא בחשבון". במאמרים בסידור היחס הוא כמו בין הקול הפשוט לדבור. ה-א המקורית היא כמו הקול הפשוט – "הקל קול יעקב" – שכולל את כל האותיות, ואחר כך יש פירוט כב האותיות החל מה-א, שהיא רק אחת מה-כב. יש א שהיא הכלל של הכל ויש א שהיא פרט ראשון מבין ה-כב. ה-א של "אנכי" היא הראשונה, והיא מכריחה את ה-א שלמטה ממנה להכנס ל-ב של ברכה. ה-א העליונה יכולה להתגלות רק במתן תורה, היא

¹ השרש בטח הוא ר"ת ברכה טוב חיים, עיין שער ההתבודדות בסוד ה' ליראוי, פ"ב.

² דברים לג, כג.

³ סנהדרין לו, א. פס"ז עקב יא, ט. ועיין תניא פמ"א.

ודעת: "אין עוד מלבדו" היינו חכמה. הבינה היא בטחון – "נשים בטחות", שייך בפרטי לנשים. המילדות העבריות הן עם המון בטחון – זו גם האומנות שלהם, החוש בכל דבר הוא אמונה (מי שרוצה מקצוע, צריך חוש – שהוא אמונה), אבל אחר כך צריך ללכת אתו בבטחון. אחד הפירושים של אמונה ובטחון הוא להפוך חוש בנפש – חוש של אמונת – לבפועל, לממש ולהגשים אותו נגד מניעות ועיכובים.

עוד פעם, ה-א, החכמה, היא "אין עוד מלבדו". מה התכונה של האשה הבוטחת? "בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש". בכינה הזו, לאשה אמורה להיות תודעת "בשבילי נברא העולם" אפילו יותר מהאיש. האיש לא יודע בדיוק בשביל מי נברא העולם, והאשה יודעת – בכינתה היתרה – "בשבילי נברא העולם". אחר כך יש דעת, שהיא לראות בראיה חושית שכל מה שקורה – קורה לטוב. לא כמו רבי עקיבא, ש"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" – שיהיה טוב פעם, אבל כעת לא טוב לפי הנראה והנגלה לעיני בשר – אלא "גם זו לטובה" כעת בפועל (ואני חש את זה כאילו רואה ממש). זו הערה יז כאן, ויש הרבה מה לפתח – ודאי כתוב אצלנו – שיעור ראשון של א-ב-ג, "אין עוד מלבדו", "בשבילי נברא העולם", "גם זו לטובה" (שלשת הלשונות יחד: "אין עוד מלבדו" "בשבילי נברא העולם" "גם זו לטובה" משלימים ל-1089, 33 ברבוע – "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך").

כתוב כאן בהערה ש-אבג הוא גם שם קדוש, השם הראשון ב"אנא בכח" – "אנא בכח גדולת" – השם הפרטי-הקטן הראשון בשם בן מב אותיות (ס"ת "אנא בכח גדולת" – אחת – רומזים לפסוק "אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים". ה"אחת" המתיחסת לה' היא "אין עוד מלבדו" ואילו ה"שתיים" המתיחסות אלי הן "בשבילי נברא העולם" ו"גם זו לטובה", וד"ל).

א-ב-ג – "אין עוד מלבדו", "בשבילי נברא העולם", "גם זו לטובה"

כאן בהערה כתוב משהו שהוא אחד השיעורים הראשונים אצלנו. יש התבונניות פשוטות שאנחנו קוראים להן "שיעור ראשון בקבלה", שכל מי שרוצה ללמד או להדריך בבאתי לגני (או כללל) צריכה להכיר:

כאן מבואר שהאותיות א-ב-ג רומזות ל"אין עוד מלבדו", "בשבילי נברא העולם", "גם זו לטובה". מה פירוש "בשבילי נברא העולם"? העולם נברא בשבילי כדי שאתקן את העולם, את החלק שלי בעולם. אבל יש פירוש – שתיכף נראה גם בפנים – ש"בשבילי" לשון שביל, אני צריך לעשות את השביל שלי כדי להמשיך את הברכה ממעלה-למעלה לתוך העולם. יש כאן יסוד גדול בעבודת השי"ת, על האדם לדעת ש"בשבילי [בשביל שלי] נברא העולם". בשביל לקיים תהא-שנת-ערבים-חברים צריך את ה"בשבילי נברא העולם". ה-ג הוא מאמר נחום איש גמזו, "גם זו לטובה". את "בשבילי נברא העולם" צריך לקיים מתוך בטחון, דחף שהעולם נברא כדי שאתקן אותו ויש לי כח לתקן אותו. ב"אין עוד מלבדו" לא אכפת לי כלום – הכל ה'. "בשבילי נברא העולם" בדיוק הפוך – העולם נברא בשבילי, אכפת לי מהעולם ואני יכול לתקן את העולם. מה אם אחרי ה"בשבילי נברא העולם" קורה משהו לא לפי התכנית, לא לטעמי? צריך להתעצם עם היחוד של שני הקודמים ולדעת ש"גם זו לטובה" (אף על פי ש"בשבילי נברא העולם", בכל אופן "אין עוד מלבדו", וממילא "גם זו לטובה").

יש כאן חכמה-בינה-דעת, זהו שיעור ראשון שמסביר את המהות הפנימית של חכמה בינה

" בסוד אבג (שהוא שם קדוש, ראשית השם של מב אותיות כנודע): "אין עוד מלבדו" (כנ"ל), "בשבילי נברא העולם", "גם זו לטובה" – כנגד חב"ד וד"ל.

"שביל ישראל"

והוא (כמו שאמרנו) ע"ד "בראשית" – בשביל התורה שנקראת 'ראשית' ["הוי' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז"]. ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית' ["קדש ישראל להוי' ראשית תבואתה"]. "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" ר"ת **תבואה**, אותיות "**ואהבת**". אומרים כל יום בקריאת שמע "**ואהבת** את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" ויש גם "**ואהבת** לרעך כמוך". כל פעם רומז לישראל, שאנחנו "ראשית תבואתה" של ה'.

אם כן, הדגש על עם ישראל הוא בסיפור השני של הבריאה, עם שם הוי', עם החטא – הסיפור הזה מתחיל מסוד התבואה. סימן שיחסית הסיפור הראשון של מעשה בראשית הוא יותר תורה, אבל במלה הראשונה ה-ב רומזת גם לזה וגם לזה. הסדר, כמו שרש"י מביא בפירושו, הוא קודם "בשביל התורה" ואז "בשביל ישראל". "בשביל התורה" יותר קשור לסיפור הראשון, התורה היא אמת מוחלטת, אבל היא גם "בשביל ישראל", עם כל התהפוכות – העלית והירידות של נשמות ישראל, החל מאדם וחוה בגן עדן מקדם, שהן בעיקר הסיפור השני של מעשה בראשית.³⁷

וכידוע פרוש הבעש"ט זי"ע [מהפתגמים הראשונים בכתר שם טוב]. על "כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני וכו'" ש[נ]הפשט הוא בזכות, ו[נ]פרשו "בשביל" היינו בתוך השביל [שהוא בעצם השביל של ה-א לתוך ה-ב]. שפתח ע"י בטחוננו בהשי"ת [איך עושים שביל? על ידי בטחון. זה הפירוש שה-ב היא "בשבילי נברא העולם" – גם עלי לעשות את השביל שלי]. – "וחנינא בני [הוא חב"דניק, איך יודעים? חנינא בן דוסא ר"ת חב"ד. עושים את השביל בבטחון חזק, איך אני יודע שמדתו בטחון? מההמשך:] די לו בקב חרובין מערב שבת

לערב שבת [לא צריך כלום, רק קב חרובין מספיק לו מערב שבת לערב שבת. יש הרבה סודות בביטוי קב חרובין – נשאיר³⁷]. "שניאה! הסימניה אינה מוגדרת.

שרש העבד למעלה מהבן – "עבודה צורך

גבוה"

כעת נקרא את הערה יט:

כתר שם טוב אות ה (הוצאת קה"ת), וראה בהערות וציונים שם [במהדורה מסוימת של קה"ת – צריך לראות בפנים]. באור הענין מר"ה ז"ל [יש שם ביאורים שלו לתורות הראשונות בכתר שם טוב]. שהוא דוקא כאשר עולה למדרגת העבד שלמעלה ממדרגת הבן [נושא שגם הרבי הרש"ב מסביר בהמשך תרס"ו. הוא מדבר שם על מעלות בן ועבד וכן שעולה להיות עבד]. דהיינו שרש הבינה

(ראשית קו העבודה – "עבודה לצורך גבוה" [עוד דבר שעליכן ללמוד – ט עיקרי האמונה של פנימיות התורה בספר אמונה ומודעות. שם העיקר שכנגד הבינה הוא "עבודה צורך גבוה" – שאנחנו עובדים לה' ועושים בכך נחת רוח לה'. ה' לא זקוק לעבודה שלנו, אבל בבחירתו החפשית הוא קבע שכאשר אנחנו עובדים אותו הוא מקבל מכך תענוג. כמו שאת ה' בכלל אי אפשר להבין, גם את זה, למה ה' רוצה לקבל תענוג ממנו, אי אפשר להבין – זהו עיקר באמונה. עיקר המוטיבציה לעבוד את ה', לעשות מצוות, הוא מתוך העיקר הזה, שבעבודה שלנו אנחנו עושים לה' טוב כביכול. בנגלה, ברמב"ם, אין עיקר כזה – אבל בפנימיות התורה זהו אחד העיקרים החשובים ביותר. לשם כך צריך להיות

³⁷ קב = אמונה, האמונה היא ראשית הבטחון. **חרובין** = **חיים נצחיים** (חיה במשולש), כאשר דפק החיים הוא ה"רצוא ושוב" של אמונה ובטחון. **קב חרובין** = **חשמל** (משולש זך), **אור פני אל** (חש-מל), העלם וגילוי, טוב הנעלם ו טוב הגלוי, אמונה ובטחון).

מטל". כתוב "טל אורות". ב"אורות" יש כמה מובנים – גם גשם וגם ירקות, טל שעל הירקות.], מ"טל אורת"¹⁰ (משרש ארור [שקשור לאור, כנ"ל].] שלמעלה מברוך [שאם לא נמשך לתוך ברוך אינו ברוך אלא באמת ארור.]) ל"טל ברכה" (ע"י "טל תחיה" [שהוא הטל של התורה, "טל תורה", שלמעלה מ"טל אורת".] והוא האמונה של "חביון עז העצמות", ה-א של "אנכי הוי' אלהיך", המכריחה את האמונה של "כחשיכה כאורה", "טל אורות", להמשך ולבוא במקור הברכה, "טל ברכה".], פנימיות ועצמיות בחינת "טל אורת" הנ"ל¹¹ [שבהמשכו כתוב "וארץ רפאים תפיל", תחית המתים, כל ידי "טל תחיה" שב"טל אורת"].] וכנודע שבמ"ם אמונה עולה בטחון עולה טל (במ"ה).

"בטח בדד עין יעקב" – ברכה-טוב-חיים

יש כאן הערה יד, שמפנה לסוד ה' ליראיו – משהו שכל אחת יכולה ללמוד שם – שם מבואר ש-**בטח** הוא ר"ת שלשת הדברים שה' אומר להסתכל עליהם ולבחור בהם ולא בהיפך: ברכה (ולא קללה) טוב (ולא רע) חיים (ולא מות). **ברכה-טוב-חיים** עולים יחד 312, כל יב צירופי הוי', שעולה "עין יעקב". רמז יפהפה, פנינה, ש"עין יעקב" עולה **ברכה-טוב-חיים** שרמוזים במלה "בטח" – "בטח בדד עין יעקב" [אף שמי יערפו טל]. "בטח בדד", תסתכל רק על ה"בטח", על שלשת הדברים האלה, ותזכה ל"עין יעקב". שוב, יש כאן דבקות ("בטח") בשלשת הדברים האלה. איך מגיעים אליה? על ידי שמגיעים ל"חד בלא חשבון" שממשיך את ה"אחד המנוי" (האמונה שבדרגת "כחשיכה כאורה") לתוך הבטחון.

עבד, כי מדובר ב"עבודה". שרש מדרגה זו הוא הבינה – אשה, כנ"ל – וכשהבינה עולה לשרש היא יותר גבוהה מהחכמה (]: שלמעלה משרש החכמה ("בן חכם ישמה אב" [שאיין בו "צורך גבוה"].), והיינו שרש מדת הבטחון בנפש שעולה עד לפנימיות ועצמיות האמונה הפשוטה, שלמעלה מגלוי האמונה לבד, וכנ"ל בהערה יב עיי"ש.

בקיצור, הוא כותב כאן שהבטחון – כמו של רבי חנינא בן דוסא – הופך את הבן לעבד ובכך הוא עולה ל"אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", "עבדי הם ולא עבדים לעבדים". העבד הזה מגיע עד לעצמות, וזהו הכח להמשיך מה-א של "חד ולא בחשבון" לתוך ה-א שהיא "אחד מהמנוי" – שיש בה שויון, שהיה יכול בפני עצמו להתשלשל למקום לא טוב – ועושה שביל להמשיך אותו לתוך ה-בי, בית, בית קבול, כדי להמשיך ברכה לעולם.

מקור האמונה העליונה ב"בטח בדד"

נסיים עוד שלש שורות:

והוא סוד "בטח (הנמשך מ)בדד עין יעקב אף שמי יערפו טל"¹² [יש משהו במלה טל שמחבר בין האמונה לבטחון: כשעושים חשבון של מספר סדורי – כל אות מחשבים לפי מיקומה מ-1 עד 22. כמה שוה אמונה? נעשה יחד: א = 1, מ = 13, ו = 6, נ = 14, ה = 5. סה"כ שוה 39. אותו דבר בבטחון: ב = 2, ט = 9, ח = 8, ו = 6, נ = 14, גם עולה 39.

בחשבון הזה אמונה שוה בטחון – שניהם שוים טל במספר הכרחי (גימטריא רגילה). כך כתוב כאן בסוף המשפט.

היות שקשור לברכות שיצחק ברוך את יעקב שלא מדעת, שהוא לא ידע את מי הוא מברך – זו ברכה שבאה מהמקום של אמונה ממש, חביון עז העצמות – הוא מתחיל מ"טל", "ויתן לך אלהים

¹⁰ ישעיה כו, יט.

¹¹ עיין בהערה יב הנ"ל.

¹² שם לג, כח. וראה בהנסמן בהערה יד.

עד כאן להיום. ב"ה סיימנו את פרק ב. יש מבצעים של י' שבט? של לימוד או מבצעים אחרים? צריך לעשות משהו. יש פעילות ב"באתי לגני"? הבנות מדריכות? צריך שכל התלמידות תהפוכנה להיות מלמדות. שה' יתן לנו משיח נאו. הדבר הכי חשוב ללמוד מהרמב"ם, שהיה חב"דניק ומשיחיסט, האמין מאד חזק שמשיח יכול לבוא בכל יום, "אף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא [היום]", לעשות מאמונה בטחון. שנלך בדרכן של שפרה ופועה.

נגינה כשרה

שאלה: יש לנו בבית ספר במעלה לבונה הצגה גדולה של כתה י"ב. היה לנו ויכוח עם פס הקול של מוזיקת ההצגה יהיה מוזיקה יהודית או שיכול להיות מגוון, של גוים ומוזיקה ישראלית. תשובה: את אמורה לדעת מה שאני חושב... שאלה: שאלו אם יש הבדל בין גויה שמנגנת לבין יהודי שמנגן מנגינה של שיר טמא? תשובה: כשיהודי – במיוחד צדיקים או חסידים – לוקח ניגון רועים והופך אותו לניגון של תפלה עושים לו גיור כהלכה. כמו שגם חז"ל לוקחים איזו מלה ביונית, מושג, ומשתמשים בה בקדושה – הם מגיירים אותה. אבל סתם לקחת מוזיקה של גוים – יש בזה פגם. במיוחד אם מי שמשמיע את המוזיקה שרוי בטומאה, ודאי מכניס לה טומאה. ברוך ה' יש כל כך הרבה מוזיקה יהודית טובה, ממש טוב – לא רק מה ששמים ברדיו (שחלק מסוים ממנו הוא גם טוב), אלא מוזיקה הכי טובה – שלא זקוקים לשום דבר אחר. צריך להיות מונח בפשיטות שאין מה לחפש מחוץ לקדושה, גם בלי לשאול. היו הרבה שיחות למוזיקאים בנושאים האלה – כתוב ואפשר לקבל הרבה חומר בנושא אם רוצים ללמוד לעומק. אכן הגאולה תלויה בזכות מוזיקה טובה. הרבי אמר "ברוב שירה וזמרה" – ככה תבוא הגאולה.

י"ז טבת ע"ח - כפר חב"ד

הערות בד"ה "לכה דודי" תרפ"ט

קבלת פנים לחתן יהודה שי' הס

אין הגבלת זמן – אם מגיעים לרמה גבוהה זו אזי ה"פעולה נמשכת". קידושין אמורים להיות "פעולה נמשכת" לפי הרוגאטשובר, לפי הרבי. זו נקודה אחת חשובה במאמר – מלך ומלכה. מלך ומלכה, גם על פי פשט – מלך הוא מי שיש לו השפעה על הרבה אנשים, מנהיג. אתה הולכים לבנות יחד "בית נאמן בישראל", "בנין עדי עד", בית מלכות (כמו שהובטח לדוד המלך "בית נאמן"). השליחות שלכם היא להיות מלך ומלכה, שיהיו הרבה-הרבה מושפעים טובים – גם ילדים נסיכים. זו נקודה אחת.

כבוד חתן וכבוד כלה – מקיפי האהבה

והפנמתם

הנקודה השניה: כבוד חתן וכבוד כלה. תחת החופה לכל אחד יש כתר – כתר פרטי. החופה היא כתר כללי על שניהם, אבל הכתר הפרטי של כל אחד נקרא "כבוד חתן" ו"כבוד כלה", שהוא האהבה של כל אחד כלפי הזולת. תחת החופה הוא עדיין מקיף, אבל מקיף הוא גם דבר גדול מאד, לא ידוע (כלומר שאינו מאיר עדיין בפנימיות). דווקא תחת החופה יש לכם כבוד, הכבוד הוא האהבה – המקיפה עדיין – כלפי בן/בת הזוג. שיהיה הרבה כבוד. כתוב ש"מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול" – מלך וכבוד הולכים יחד, כבוד מלכות. "כבוד מלכים חקור דבר" – צריך לחקור אותו, ולדעת שהכבוד שלי הוא מה שאני אוהב אותך, ומה שאני אוהבת אותך הוא הכבוד של הכלה.

[החתן^x חזר מאמר "לכה דודי"].

יש כמה דברים חשובים כאן במאמר, נקודות:

חתן וכלה כמלך ומלכה – בטול הדדי והשפעה

על הזולת

נקודה ראשונה, שהחתן והכלה הם מלך ומלכה. כתוב שכך לא רק ביום החופה או בשבע ברכות, אלא כל החיים צריך להמשיך – שתהיו מלך ומלכה. איך עושים זאת? רמז יש בגימטריא: **מלך מלכה** ביחד שווים "**אני לדודי ודודי לי**". אם יש את האהבה של "אני לדודי ודודי לי" – את ההרגשה האלווית, שהיא גם "כל ימיו בתשובה" – אז כל הזמן אתה מלך והכלה היא מלכה.

יש איזה ווארט עממי, ששואלים עד כמה נמשך המצב של מלך ומלכה ואומרים שכל זמן שהחתן מחזיק את הכלה מלכה הוא ממשיך להיות מלך. כמו שבכלל כתוב ש"מצא' או 'מוצא'" תלוי בראש של החתן – אם הוא מצא את האשה, "מצא אשה", אז "מצא טוב", אבל אם הוא מחפש סיפוק עצמי, "מוצא אני", אז ההיפך. זו שאלה שהיו שואלים את החתן בארץ ישראל. בארץ ישראל מאיר אור החכמה ("אורא דארץ ישראל מחכים") שפנימיותו בטול. הבטול הוא הכח בנפש שמבחין בין "מצא אשה" ל"מוצא אני". עם הבטול הזה הכלה ממשיכה כל החיים להיות מלכה ואתה ממשיך להיות מלך. בטול, פנימיות החכמה כנ"ל, הוא למעלה מהזמן, אז

^x נרשם (מהקלטה) על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

מילתא דבדיחותא – כל הזמן לחייך

אחר כך, הנקודה הבאה כאן: כדי לפקח את החושים צריך לומר מילתא דבדיחותא. במלים הכי פשוטות, המילתא דבדיחותא היא כל הזמן לחייך. בדיחותא היא חוכא בלשון חז"ל, וחוכא לשון חיוך. [לא הבנתי, בהתחלה הוא אומר מילתא דבדיחותא ובסוף מדבר על כובד ראש...] תיכף נגיע לזה. הוא אומר שמילתא דבדיחותא היא דברי חולין עדיין – בחיוך מקדשים גם את החול, את הטבע. כל הזמן לחייך אחד לשני.

כובד ראש – "למעט בכבוד עצמו"

כובד הראש הוא הנקודה האחרונה שרצינית לדבר עליה: כובד ראש נעשה מכבוד חתן וכבוד כלה. הרי **כבוד** ו-**כובד** הם אותן אותיות. קודם ישנם כבוד חתן וכבוד כלה על הראש, בבחינת אור מקיף כנ"ל, אך כאשר ממשיכים את הכבוד בפנימיות – צריך להמשיך אותו לתוך הראש, ולשמור עליו שאני רק בשבילך וה"עזר" הוא הדדי. כאשר ה"עזר" הופך להיות הדדי לגמרי הוא הופך להיות "**זרע** קדש", "ברך הוי", זרעא חייא וקיימא בדורות ישרים מבורכים.

כמו שרבי נחמן כותב, צריך למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד שמים, כבוד המקום. כבוד המקום כולל גם את כבוד הבריות, החל מכבוד בן/בת הזוג. הכבוד לזולת תלוי בכובד ראש, שהוא הכנעה ושפלות כפי שכותב כאן. הכבוד האמתי שלי הוא כשאני דווקא משפיל את עצמי, משפיל את האגו, משפיל את האני. אהבה אמיתית היא לצאת מעצמי אל הזולת.

סיכום

אלו הנקודות כאן: שצריך להיות מלך ומלכה; וצריך "כבוד מלכים", כבוד חתן (המלך) וכבוד כלה (המלכה); וצריך חיוך תמיד – כתוב **שחכמה** היא **חך מה** דהיינו חיוך-מה, אפעס וואס א שמייכל, חיוך קל כל הזמן, זו חכמה;

וצריך שהכבוד יופנם ככובד ראש, הכנעה ושפלות, וככל שאני ממעט בכבוד עצמי, האגו, אני מרבה באמת בכבוד המקום, זה הכבוד האמתי שלי, שאני אוהב את הכלה ושאני אוהב את ה', אוהב את עם ישראל, אוהב את התורה, אוהב מה שצריך לאהוב.

שתזכו לאהבה ואחזה שלום ורעות, שיהיה "בנין עדי עד", כמו שכתוב כאן בסוף. באמירת המאמר הזמנת את כל הצדיקים, כל הרביים, להיות איתך בחופה. אני בטוח שיגיעו – בזכות המאמר ובזכות החתן והכלה עצמם. תמסור מזל טוב להורים ולכל בני המשפחה, הסבים וכו'. אתה הנכד הראשון של הסבא שמתחתן, כן? אז מגיע הרבה מזל טוב לכל הדורות.

איזה ניגון אתה מבקש מהתזמורת, מאריאל? [חשבנו לשיר את "י-ה ריבון" של ויזניץ בהתוועדות, "קול דודי" בדרך לכיסוי הכלה ואחר כך ארבע בבות. קצת "בואי בשלום" כשהכלה מגיעה.] יפי, גם הניגונים האלה מזמינים את הרביים לבוא. כעת, כמו שאמרנו, זהו דור העשירי – דור השמיני ודור העשירי, 8 ו-10 הם **חי**, חי וקים.

דבר יום ביומו - פרשת בא

ראשון – משה ופרעה

שני – אוצרות בחושך

למצרים היה חשך-מצרים ולנו אור גדול, "וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹרֶךְ יָמֵיהֶם". ממש מזכיר את נוסח ההבדלה במוצאי שבת: "המבדיל... בין אור לחשך, בין ישראל לעמים".

אנו מכירים את המדרש שבימי החושך שוטטו בני ישראל בתוך בתי המצרים (שלא יכלו לראות ולזוז), וראו את כל רכושם. לאחר מכן, כאשר כל יהודי ביקש משכנו המצרי כלי כסף וזהב ובגדים, המצרי לא היה יכול להתחמק ונתן את הכל...

מה הסיפור כאן? במצרים, פאר העולם העתיק, יש לא רק כסף וזהב אלא גם חכמה אנושית גדולה, "חכמה בגוים תאמין"! אבל מכת חשך ממחישה שכל אוצרות החכמה האנושית, גם הישגי הרוח המדע המודרני עד היום, נתונים בתוך מסגרת כלשהי של חושך ללא האור של התורה והאמונה. לנו, עם ישראל, יש אור בכל אשר נלך. כעת, תפקידנו הוא לשוטט (בזהירות) ברחבי החכמה האנושית, לדלות משם את האוצרות הגדולים ולהאיר אותם באור התורה.

[מבחר שיעורי התבוננות יא, מדע וגאולה]

שלישי – כסא לטוב

מורנו הבעל שם טוב אמר: "הרע כסא לטוב", זו התכלית העמוקה של הרע,

"בֹּא אֶל פְּרַעֲהַּ כִּי אֲנִי הַכֹּפֵדִי אֶת לְבוֹ...". זו הפעם השלישית שנאמר למשה "בא אל פרעה", כמו שרמוז בגימטריא: בא = 3. אבל יש הבדל: בפעמים הקודמות נאמר "בא אל פרעה ואמרת/ודברת אליו" – לבוא כדי לדבר – ועכשיו זהו ציווי בפני עצמו, לבוא כדי לבוא. כלומר, בממד עמוק יש כאן חבור בין משה לפרעה (ביאה במשמעות זיווג). נכון שמשה בא אל פרעה כדי לתת לו עוד שלש מכות (בא מכות), אבל המכות פועלות גם חיבור בין השנים. מה הכוונה?

במצרים נמצאים ניצוצות קדושים שאותם יוציאו בני ישראל. לשם כך צריך משה – ראש בני ישראל – לפגוש את פרעה מלך מצרים, לברר ולפדות ממנו את הניצוצות. כדי לברר את הניצוץ צריך לרצות אותו ולאהוב אותו, וממילא לאהוב את פרעה שהניצוצות מעורבים ובלועים בו. זו באמת משימה לא פשוטה: קל יחסית להכות את הרשע הגדול, אבל מסוכן לגלות כלפיו אהבה מבלי להיות מושפע ממנו. לכן משה חושש, עד שה' אומר לו: אל תפחד, אני בא אתך אל פרעה (לכן נאמר "בא אל פרעה" ולא "לך אל פרעה").

משה בגימטריא 345, וכאשר הוא נותן את עצמו בתוספת 10 מכות = 355, פרעה. כך הוא מתחבר לפרעה ולוקח ממנו את כל הניצוצות ששבויים תחתיו.

[לפי 'עמודיה שבעה']

[לפי המאמר 'במדבר מלון אורחים' בספר קומי אורי]

להרים את הטוב. אבל איך בדיוק זה נעשה?

רביעי – סטירת לחי

לאחר שמשה רבינו הודיע לפרעה על מכת בכורות ועל היציאה ממצרים בעקבותיה, נאמר "ויצא מעם פרעה בחרי אף". על כך אמר ריש-לקיש בגמרא (זבחים קב) משהו יוצא דופן: "סטרן ויצא". משה לא סתם יוצא בכעס, אלא מתקרב לפרעה, נותן לו סטירה הגונה, מסתובב ויוצא... אתם יכולים לדמיין את זה? ריש לקיש ודאי דמיין את זה היטב, וכנראה דמיין את עצמו עושה זאת (אחרת לא ברור מניין למד ריש לקיש לפרש כך).

לפי זה, משה רבינו מקבל יותר ויותר בטחון עצמי, עזות פנים מול פרעה הרשע, עד לאקט הסיום בסטירה מצלצלת ומהדהדת. עכשיו בני ישראל יכולים לצאת ממצרים, לאחר שמשה משתחרר משאריות החשש שהיה לו מפרעה.

דרך אגב, מהגמרא עולה שרבי יוחנן חולק על ריש לקיש, ואומר שמשה היה צריך "לחלוק כבוד למלכות" מהתחלה ועד הסוף. אבל בדורנו, דור של בעלי תשובה, מותר לנו בהחלט להזדהות עם ריש לקיש בעל-התשובה שמבין שכדי לנצח את הרשע חייבים לפעמים להעניק לו סטירה.

בכל פרשה בתורה יש רצף מלים שעולה בגימטריא "בראשית". ואצלנו: **ויצא מעם פרעה בחרי אף = בראשית**, זו ראשית הגאולה.

[שיעור כ"א טבת תשע"ב]

אפשרות אחת היא כאשר הרע מאיים עלינו וגורם לנו לעשות תשובה. כמו שאמרו חז"ל שאם ישראל לא עושים תשובה הקב"ה מעמיד להם מלך רשע כהמן (חס ושלום) עד שיעשו תשובה. כך אנחנו משתמשים ברע להגיע להכנעה בפני ה', וכאשר הרע מילא את תפקידו שוב אין צורך בו.

אפשרות שניה היא שהרע מחדד את תחושת ההבדלה של הטוב. כאשר רואים את הרשעות בשיא הכיעור שלה, אנחנו אומרים בלב שלם "אשרינו מה טוב חלקנו...". אם הכל נעשה בפשטות וטבעיות, לא מרגישים את השמחה והחידוש בטוב, אבל כאשר הרע משמש רקע חשוך אז הטוב מאיר ומודגש "יתרון האור מן החשך".

ואפשרות שלישית היא מה שאומר משה לפרעה "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם אֲנִי תִתֶּן בְּיָדִי זָבָחִים וְעֹלֹת וְעִשִּׂינִי לַה' אֱלֹהֵינוּ. וְגַם מִקְנֵינוּ יִלָּךְ עִמָּנוּ... כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לְעֹבֵד אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ"⁸. גם מהרשעים הגדולים ביותר לוקחים משהו לעבודת ה'. למשל, לומדים מהם איך לפעול בחשק ובתענוג. כך יוצא שיש איזו המתקה לרע שלימד אותנו איך להיות טובים.

⁸ כי ממנו נקח לעבד את הוי' אלהינו = 959 = 7 פעמים 137, ממוצע כל תבה (137 = קבלה, לוקחים מהגויים את סוד הקבלה, כידוע שגוי הוא מקבל בעצם), והוא עולה אברהם במספר קדמי (את הוי' אלהינו = תענוג, 23, חדוה, ברבוע; נקח לעבד את הוי' אלהינו = 793, תשצ"ג, שארית החדש, סוד העיבור, מספר 'מגן דוד' -

חמישי – בוא לאכול

מכת חשך מקבילה לתפלת עמידה (שמונה עשרה). בלשון הקבלה, בתפילת עמידה אנחנו נכנסים לתוך "עולם האצילות" האלוקי, מקום שבו יש רק אור וטוב, ללא מודעות נפרדת. זו התחושה ש"לכל בני ישראל היה אור במושבותם" (ומכאן יוצא חשך על ראש הרשעים).

מכת בכורות היא נפילת אפיים (מיד לאחר תפלת עמידה). בקריאת שמע הבענו את הנכונות למסירות נפש, אבל נפילת אפים היא מסירות נפש בפועל ממש, "אלֵיך ה' נִפְשִׁי אֶשְׂא". כאשר אנחנו מוסרים את הנפש לה', נעשית מכת בכורות למצרים, והנה באה הגאולה.

שביעי – מה הוא שותק

"וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם" – זהו הבן שאינו יודע לשאול, הוא לא שאל דבר ורק אנו פונים אליו ומתחילים לספר. בשולחן הסדר יושבים עוד שלשה בניס, כל אחד שואל את שאלתו, ורק הבן הרביעי יושב ושותק. למה הוא שותק? חידה.

יש שתיקה שנובעת מחוסר הבנה וידיעה, אבל יש שתיקה שמעל ההבנה. כי לכל השגה אנושית יש סוף וגבול, ואחרי שמגיעים להשגה הגבוהה ביותר חשים שמעליה יש עוד ועוד מדרגות שמעל ההשגה. גם משה רבינו היה "כבד פה וכבד לשון" כי נשמתו מגיעה ממקור כלִיכך גבוה שקשה לו להתבטא באותיות ומלים. מעל כל השאלות והתשובות יש **אמונה** פשוטה, ויתכן שזהו סוד השתיקה של הבן שלנו,

"וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעִבְדָּה הַזֹּאת לָכֶם" – זו שאלת הבן הרשע, כמו שנאמר בהגדה של פסח "רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת לכם".

אמר הרב הקדוש רבי ישראל המגיד מקוזניץ: הרשע שואל "מה העבודה הזאת", איך יכולה להיות עבודת ה' בתוך ה"לָכֶם", באכילה של בשר הפסח, המצה והמרור? זה אולי יהודי 'דתי' הלומד תורה ומתפלל אבל מזלזל באכילה...

והנה התשובה בפסוקים שלנו: "וְאֶמְרָתֶם זָבַח פֶּסַח הוּא לְה' אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרָיִם". דע לך שבזכות האכילה הזו של הפסח ה' הוציא אותנו ממצרים, ה' בחר בגוף הגשמי שלנו ונתן לנו תורה ומצוות לקיים בעולם הזה.

מה העבדה הזאת לכם בגימטריא **בכורות**, שהרי בזמן אכילת קרבן הפסח היתה מכת בכורות וגאולת ישראל.

[מתוך 'סודות מן הסדר']

שישי – השלמת עשר המכות בתפילה

בשבוע שעבר למדנו כיצד שלבי התפילה מקבילים לעשר המכות, והגענו עד מכת ברד ("בכל מאדך"). כעת נשלים את שלש המכות בפרשתנו:

מכת ארבה מקבילה לברכה שאחרי קריאת שמע – ברכת "אמת ויציב" המסתיימת ב"גאל ישראל". התוכן של הברכה הזו הוא לְאֶמֶת את מה שנאמר בקריאת שמע, הכל מתגלה בפועל בגאולת מצרים. בברכה זו אומרים שמונה פעמים את המלה "אמת", והנה המלה **ארבה** היא שמונה פעמים שם הוי'.

הוא לא שואל אלא ממתין בסבלנות
 "המאמין לא יחיש"².

כך מובן מדוע מצוות ההגדה – "והגדת
 לבנך" – כתובה דווקא בהקשר לבן שאינו
 יודע לשאול, בזכות האמונה שמעל
 השאלה.

[מתוך 'סודות מן הסדר']

² משה באתב"ש הוא צבי = אמונה. הערך הממוצע של
 משה – הבן שאינו יודע לשאול = תריג = משה רבינו
 (הבן שאינו יודע לשאול ר"ת שילה = משה, "עד כי יבא
 שילה"; הבן שאינו יודע לשאול = שילה-משה ועוד
 מצות, ח"פ בינה, משה זכה לבינה).

מכל זה נמצא שארבעת הבנים בשרש הם יצחק ("בן חכם
 ישמח אב") עשו (הבן הרשע, כמובן) יעקב (התם, "איש
 תם") משה (הבן שאינו יודע לשאול כנ"ל). יצחק עשו
 יעקב משה = 1111, "אחד (1) חכם, אחד (1) רשע, אחד
 (1) תם, ואחד (1) שאינו יודע לשאול! [חלק המילוי של
 4 השמות = 1413 = 9 פעמים 157 = אינו יודע, הכל
 נכלל במשה... משה אינו יודע = אמונה פשוטה כו'.]

386 • ניגון •

א' שבט תשע"ה

The musical score is written in 4/4 time and consists of five staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4. The second staff begins with a measure rest, then a quarter note C5, followed by quarter notes D5 and E5. The third staff begins with a quarter note F5, followed by quarter notes G5 and A5. The fourth staff begins with a quarter note B5, followed by quarter notes C6 and D6. The fifth staff begins with a quarter note E6, followed by quarter notes F6 and G6. The score concludes with a double bar line and repeat dots.

